

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

INFORMACIJE O PRIORITETNIM RAZVOJNIM PROJEKTIMA IZ OBLASTI POLJOPRIVREDE

Podgorica, septembar 2015. godine

NAZIV/CILJ PROJEKTA

Podrška investicijama u poljoprivredi – IPARD like projekat

OPIS PROJEKTA/ CILJ PROJEKTA

EU/IPA projekat izgradnje institucija u poljoprivredi i ruralnom razvoju -„IPARD like projekat“ je projekat koji je namijenjen podršci poljoprivrednim proizvođačima u Crnoj Gori, kao i relevantnim institucijama u procesu uspostavljanja sistema za buduću uspješnu implementaciju pretpristupnih fondova Evropske Unije.

Projekat se finansira uz podršku Evropske unije kroz IPA komponentu I – Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, a implementira ga Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja u saradnji sa Svjetskom bankom. Sredstva su obezbijeđena iz IPARD-a za 2011. i 2012. budžetsku godinu, ukupna vrijednost projekta iznosi 4,5 mil. EUR. Projekat se sastoji iz dvije komponente: 1) Implementacija grant šema na osnovu pravila IPARD-a i 2) Tehnička pomoć za implementaciju i monitoring.

U okviru komponente „Implementacija grant šema na osnovu pravila IPARD-a“, 7. decembra 2014. godine objavljen je javni poziv za mjeru „Investicije u poljoprivredna gazdinstva“. Podrška investicijama se daje sa ciljem modernizacije proizvodnje, poboljšanja kvaliteta proizvoda i jačanja proizvodne konkurentnosti, a predviđena je za sektore: mljekarstva, govedarstva, ovčarstva i kozarstva, živinarstva, svinjogojstva, pčelarstva, voćarstva, povrtarstva, uključujući i uzgajanje aromatičnog, ljekovitog bilja i pečurki, ratarstva, vinogradarstva, maslinarstva i akvakulture.

Cilj projekta: povećanje iskustva crnogorskih organa u upravljanju sredstvima bespovratne podrške u skladu sa osnovnim pravilima EU Instrumenta za pretpristupnu pomoć za ruralni razvoj i poboljšanje produktivnosti ciljnog broja poljoprivrednih gazdinstava.

TRENUTNI STATUS

Ukupno primljen 521 zahtjev. ukupna vrijednost zahtjeva 21.822.785,12 EUR sa PDV, odnosno 18.640.596,78 EUR bez PDV. Završene administrativne provjere kompletnosti i prihvatljivosti. U toku bodovanje uspješnih zahtjeva.

Nakon intenzivne javne kampanje koja je sprovedena u svim opštinama u Crnoj Gori u svrhu predstavljanja svih uslova i kriterijuma za podršku po ovom projektu, kao i odrađenog dizajna i štampanja propagandnog materijala (baneri, lifleti i dr.) i Operativnog priručnika, u okviru komponente "Tehnička pomoć za implementaciju i monitoring" formiran je i Odbor za monitoring IPARD like projekta. Odbor za monitoring IPARD like projekta čine ključni učesnici u procesu ruralnog razvoja Crne Gore: ekonomski i socijalni partneri, kompetentne regionalne, lokalne i druge javne institucije, druga tijela koja predstavljaju civilno društvo, nevladine organizacije, predstavnik Evropske komisije, direktor IPARD agencije i Ministarstvo finansija (NAO-a – NF).

PLANIRANE AKTIVNOSTI

Nakon provjere svih zahtjeva i bodovanja i rangiranja prihvatljivih projekata slijedi potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratne podrške. Po potpisivanju istih korisnici se obavezuju da u propisanom roku iz svojih sredstava (sopstvena sredstva ili kredit) realizuju investiciju i podnesu Zahtjev za isplatu-povraćaj sredstava sa dokazima o izvršenim uplatama i ostalom propisanom dokumentacijom. Procedura odobravanja zahtjeva za isplatu-povraćaj je ista kao i procedura za odobravanje zahtjeva za podršku i obuhvata administrativnu i terensku kontrolu.

ROK REALIZACIJE

III kvartal 2015. godine - Potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratne podrške sa korisnicima.

IV kvartal 2015. godine - Prijem zahtjeva za isplatu, obrada istih i početak isplate sredstava bespovratne podrške.

BENEFITI

IPARD like projekat predstavlja početak korišćenja sredstava Evropske Unije u Crnoj Gori, namijenjenih poljoprivredi i ruralnom razvoju. Ovaj projekat je ujedno i nastavak uspješne implementacije projekta Svjetske banke - MIDAS, preko kojeg je u crnogorsku poljoprivredu investirano preko 14 mil. EUR. Uz direktno jačanje poljoprivrednih proizvođača, implementacijom IPARD like projekta relevantne institucije, na prvom mjestu Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Direktorat za IPARD plaćanja, steći će neophodno iskustvo u sprovođenju pretpristupnih fondova Evropske Unije i ojačati svoje kapacitete. Takođe, ovim tranzicionim korakom stvoriće se uslovi za uspješno korišćenje sredstava predviđenih IPARD programom 2014-2020.

NAZIV/CILJ PROJEKTA	Jačanje prerađivačkog sektora u oblasti poljoprivrede
OPIS PROJEKTA	Koncept predviđa razvoj prerađivačkog sektora u oblasti poljoprivrede kako bi se ostvarili dodatni prihodi i povećala dodata vrijednost s obzirom na investicije u primarnu proizvodnju.
TRENTUTNI STATUS	U okviru podrške sektoru prerade MPRR je završilo administrativnu kontrolu vezanu za Javni poziv za podršku preradi na gazdinstvima. Odobren je 51 projekat, sa ukupnim obimom investicije od 308.000 EUR. U dijelu podsticaja predviđenih mjerama Agrobudžeta za podršku podizanja višegodišnjih zasada ljekovitog i aromatičnog bilja odobrene su dvije investicije i podignuti novih zasada površine 5ha. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je završilo aktivnosti na pripremi IPARD like II poziva. Evropska Komisije i Svjetska Banka potpisale su ugovor. Ovo će omogućiti realizaciju IPARD like 2 poziva za investicije u mjeru "Ulaganja u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda". Planirani budžet za ovu mjeru iznosiće oko 5 miliona EUR. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je pripremilo i usaglasilo sa EK a Vlada CG usvojila Program poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore u okviru IPARD II 2014-2020. Time je obezbijeđena podrška od strane EK za naredni period u iznosu od 39 miliona EUR.
PLANIRANE AKTIVNOSTI	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja će i u toku 2015. godine aktivno raditi na privlačenje investitora u sljedećim sektorima sa potencijalom za preradu: (1) Plantažni uzgoj ljekovitog bilja (2) Prerada mlijeka i mliječnih proizvoda (3) Otkupni centar za preradu voća i povrća (Kuća voća)
ROK REALIZACIJE	Ovi projekti se kontinuirano realizuju dok se izgradnja Kuće voća očekuje tokom 2016. godine
BENEFITI	– Jačanje prerađivačkih kapaciteta, i – Povećanje nivoa zaposlenosti, – Smanjenje spoljno-trgovinskog deficita kroz supstituciju uvoza domaćom proizvodnjom i izvozom.

NAZIV/CILJ PROJEKTA**Jačanje drvoprerađivačke industrije****OPIS PROJEKTA**

Zalihe drveta u našim šumama predstavljaju dovoljnu sirovinsku osnovu za razvoj ove grane prerađivačke industrije. Opšti je zaključak da se u Crnoj Gori drvo ne koristi u mjeri očekivanog i mogućeg, kao i da postojeće korišćenje karakterišu neracionalnosti, pa su između ostalog potrebne investicije i ciljana podrška razvoju drvne industrije, posebno u segmentima polufinalne i finalne prerade drveta. Statistički podaci za 2014. godinu ukazuju na rast proizvodnje u šumarstvu od cca 25% i cca rast od 70% u drvnoj industriji u odnosu na 2013. godinu. Takođe, po prvi put se bilježi proizvodnja peleta u Crnoj Gori, u dvije novootvore fabrike za proizvodnju peleta u Andrijevici i jednom manjem pogonu u Gusinju.

TREKUTNI STATUS

U cilju realizacije projekta Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je sprovelo sledeće aktivnosti:

- izrađena je Strategija razvoja šumarstva i drvne industrije za period 2014 - 2024 godina, sa trogodišnjim akcionim planovima;
- zajedno sa EBRD je izrađena Studije potencijala za investicije u sektoru drvoprerađivačke industrije, i u oktobru mjesecu je planirana investiciona konferencija u Crnoj Gori;
- u kontinuitetu se održavaju kontakti sa potencijalnim investitorima, u cilju pokretanja drvoprerađivačke proizvodnje na Žablaku, realizacije privatizacije preduzeća "Gornji Ibar" iz Rožaja, reorganizacije i pokretanja kontinuirane proizvodnje u preduzeću "Javorak MB" u Nikšiću i otvaranja novih drvoprerađivačkih pogona na sjeveru Crne Gore.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja kontinuirano radi na unaprjeđenju evidencije proizvodnje i prometa drveta, uređenju tržišta drvnih proizvoda i diverzifikaciji proizvodnje. S tim u vezi, sprovedene su sledeće aktivnosti:

PLANIRANE AKTIVNOSTI

- Ustanovljen registar preduzeća koje se bave šumarstvom i drvnom industrijom i prikupljene osnovne informacije o proizvodnji, broju zaposlenih i budućim razvojnim projekcijama kod istih; kontinuirano se prati novo zapošljavanje u ovim preduzećima;
- Pripremljen je predlog za destimulaciju izvoza trupaca iz šuma u državnom vlasništvu van Crne Gore.
- Dalja promocija potencijala u oblasti drvoprerade (posebno za polufinalnu i finalnu proizvodnju) kroz greenfield investicije;
- Dalji rast proizvodnje u šumarstvu i drvnoj industriji po stopi od 10% u segmentu šumarstva i 25% u segmentu drvoprerade;
- Keiranje ambijenta da se raspoložive količine drvne biomase koriste za podmirenje domaćih potreba na efikasniji način;
- Podsticanje udruživanja sa ciljem lakšeg pristupa tržištima i povezivanje proizvođača proizvoda od drveta u klaster;
- Privlačenje investitora zainteresovanih za učešće u revitalizaciji postojećih pogona za drvoprerađivanje.

ROK REALIZACIJE

Obzirom na dugoročan karakter aktivnosti očekuje se da prezentirane aktivnosti budu realizovane do sredine 2017. godine.

BENEFITI

- povećanje proizvodnje, prvenstveno u segmentima polufinalne i finalne prerade drveta;
- efikasnije korišćenje šumskih resursa;
- rast zaposlenosti;
- rast izvoza;
- stvaranje uslova za razvoj klastera.

NAZIV/CILJ PROJEKTA**Izgradnja pogona za preradu otpada životinjskog porijekla****OPIS PROJEKTA**

U odnosu na trenutni način uređenja, standardi Evropske Unije zahtijevaju drugačija rješenja odstranjivanja i rukovođenja otpadom životinjskog porijekla. Shodno postojećoj regulativi, svaki proizvođač dužan je da pronađe mjesto adekvatno za odlaganje otpada ovog tipa. Studija za neškodljivo uklanjanje životinjskog otpada, urađena u okviru MIDAS projekta, jasno ukazuje da trenutni kapaciteti kojima Crna Gora raspolaže, nijesu dovoljni za izgradnju samostalnog projekta za ovu namjenu. Ipak, cilj Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja je da u saradnji sa potencijalnim investitorima zajednički pronađe rješenje za izgradnju ovakovog pogona na teritoriji Crne Gore, vjerujući da se time problem dugoročno rješava. Moguće rješenje leži u saradnji sa zemljama regiona, kroz koju bi se ostvarile dovoljne količine otpada. Zato je bez regionalne saradnje ovaj projekat neodrživ. Da bi cjelokupni proces proizvodnje bio zaokružen i u skladu sa standardima, potrebno je urediti svaki dio tog procesa.

TREKUTNI STATUS

U cilju što bolje pripreme za realizaciju ovog projekta MPRR je sprovelo niz aktivnosti koje su uključivale:

- Izradu Plana upravljanja nus proizvodima životinjskog porijekla. Predlog pripremljen u okviru MIDAS projekta;
- Studija izvodljivosti za pilot-projekat odlaganja kategorije 1 nus proizvoda životinjskog porijekla i specifičnog rizičnog materijala u opštinama Nikšić i Bijelo Polje. Predlog pripremljen u okviru MIDAS projekta;
- Izrada pravilnika o rukovođenju otpadom životinjskog porijekla, na osnovu čega će se stvoriti platforma za privlačenje investitora koji su zainteresovani za otkup i preradu otpada životinjskog porijekla i usaglašavanje sa EU regulativom. Pravilnici usvojeni u julu 2015 (Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nus proizvoda, Pravilnik o higijenskim, veterinarsko zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu ili uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla);
- Obuka za subjekte poslovanja i nadležne organe. Obuka održana;
- Uspostavljanje kontakata sa potencijalnim investitorima. Uspostavljeni kontakti sa kompanijama Energo zelena-Belgija, ATEV-Mađarska, ICM-Irish Country Meats i dr. Tokom jula/septembra održani sastanci sa potencijalnim investitorima u ovoj oblasti.

PLANIRANE AKTIVNOSTI

Nakon usvajanja pripremljenih dokumenata, stvoriće se jasnija slika o samim potrebama, i vrstom postrojenja koje se planira izgraditi i modalitetima izgradnje. Paralelno će se nastaviti aktivnosti koje uključuju animiranje investitora za potencijalna ulaganja u ovu oblast.

ROK REALIZACIJE

S obzirom na obuhvat posla nije realno očekivati da se aktivnosti na ovom projektu realizuju prije 2017. godine.

BENEFITI

Rješavanje pitanja upravljanja otpadom proizvoda životinjskog porijekla je od velikog značaja za Crnu Goru. Osim uređenja stanja u ovoj oblasti, benefiti od ovog projekta su sljedeći:

- kreiranje novih radnih mjesta kroz otvaranje postrojenja i osnivanje fabrike za preradu otpada;
- proizvodnja sirovina koje se koriste kao energenti, bio gorivo u daljem procesu proizvodnje i prerade.

Aдекватно rješavanje ovog problema doprinijelo bi očuvanju životne sredine u Crnoj Gori kao i imidžu Crne Gore kao ekološke države.

NAZIV/CILJ PROJEKTA

Dugoročan zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini

OPIS PROJEKTA

Iako Crna Gora ima visok stepen obradivog zemljišta po glavi stanovnika, problem predstavlja činjenica da je obradivo zemljište usitnjeno, što otežava ozbiljniju industrijsku proizvodnju u oblasti poljoprivrede. Takođe, stanje na terenu koje ne korespondira dostupnoj dokumentaciji, što usporava cjelokupnu proceduru davanja u zakup zemljišta. Kroz strategiju kooperativa i “Zakona o agro - kooperativama”, teži kolektiviziranju, udruživanju proizvođača i njihove proizvodnje na usitnjenim posjedima. Sa druge strane mali broj velikih parcela moraju biti strateški opredijeljene i privedene namjeni koja će generisati povećanje poljoprivredne proizvodnje namijenjene domaćoj potrošnji i izvozu što će direktno uticati na smanjenje spoljnotrgovinskog deficita. Zasijane površine predstavljaju osnovu za kreiranje sredstava koje će Crna Gora ubuduće crpiti iz fondova Evropske Unije, što, pored rasta proizvodnje, smanjenja uvoza kroz zadovoljenje sopstevnih proizvoda i izvoz predstavlja jedan od glavnih ciljeva poljoprivredne politike.

TREKUTNI STATUS

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja u saradnji sa drugim organima sprovodi aktivnosti na identifikaciji raspoloživih površina obradivog zemljišta koje se nalazi u državnom vlasništvu sa ciljem izdavanja u zakup i valorizacije prirodnih potencijala. Ono što ove procedure usporava administrativne i imovinsko-pravne prepreke koje onemogućavaju da značajan dio poljoprivrednog zemljišta koji je identifikovan bude i procesuiran kao predlog Vladi za zakup poljoprivrednog zemljišta.

Objavljen je jedan javni oglas za zakup poljoprivrednog zemljišta u KO Jelenak, opština Danilovgrad, koji je bio neuspješan zato što nije bilo zainteresovanih. U međuvremenu, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja uradilo je nacrt Metodologije za procjenu početne cijene zakupa poljoprivrednog zemljišta.

PLANIRANE AKTIVNOSTI

Urađena je *Metodologija za procjenu početne cijene zakupa poljoprivrednog zemljišta*. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja će kroz realizaciju LPIS projekta (Sistema identifikacije poljoprivrednog zemljišta) započeti proceduru obilježavanja poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu, što će doprinijeti kreiranja jedinstvene baze raspoloživog poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori.

ROK REALIZACIJE

kontinuirano - identifikacija lokaliteta za davanje u zakup;

kontinuirano - priprema predloga i sprovođenje procedure davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini

IV kvartal- Usvajanje Metodologije za procjenu početne cijene zakupa poljoprivrednog zemljišta.

BENEFITI

- Povećanje površine pod zasadima, rast domaće proizvodnje hrane,
- supstitucija uvoza izvozom,
- rast zaposlenosti u poljoprivredi,
- povećanje broja poreskih obveznika (smanjenje sive ekonomije),
- rast učešća poljoprivrede u BDP Crne Gore.